

Kriz, Suç Patlaması ve Çözüm Önerileri

A. Türkiye Sonunda Arjantin Oldu:

2001 krizinin sıcak günlerinin en önemli tartışması "Türkiye Arjantin gibi olur mu?" tartışması idi. Burada kastedilen Arjantin'deki gibi suç patlaması yaşar ve devletin güvenlik birimleri suçla mücadelede zor duruma düşer yani bir anlamda devletin vatandaşın güvenliğini sağlamada zaafiyeti olur mu sorusuydu... Cevap: Elbette olamazdı. Arjantin farklıydı, Türkiye farklı. Türk toplumu yardımseverdi, insanların yastık altında paraları vardı. Kayıt dışı çok büyüktü vs. vs...

Gerçekten de ilk dönemde öyle suçta bir artış da olmadı. Hayat her zamanki gibi devam ediyordu. İnsanlar işsizdiler ama harcıyorlardı. Hatta eskisinden daha fazla harcıyorlardı ki büyüme rakamları rekor kırıyordu. Mutsuz insan daha çok harcar hükümünü doğrularcasına işsiz kalanlar önce birikimlerini harcadılar. Sonra kredi kartlarındaki limitleri sonuna kadar kullandılar. Derken taksitlendirme ile gelecekteki gelirlerini de sonuna kadar tükettiler. Kimisi varsa ev ve arabasını satacak noktaya geldi. Yoksa evet o da yoksa sözün bittiği noktaya geldiler.

Siz eğer aç olsanız acaba ben hırsızlık yapmama, gasp yapmam diyebilir misiniz? Bu soruya bu kadar kolay hayır diyebilir misiniz? Peki bu gaspı, hırsızlığı, intiharı, aşırı borçlanmayı, boşanmayı vs. haklı çıkarır mı? Çıkarmaz ancak sorunun temeline neşter atılmadıkça toplumsal cinnet halinin derinleşeceği ortadadır.

Evet sonunda Türkiye Arjantin oldu. Arjantin gibi olmak başka nedir ki? Suçta patlamadır, gasptır, tecavüzdür, intihardır, boşanmadır. Hepsi oldu ve exponensiyel bir artış var yani olaylar çığ gibi büyüyor.

Yetkili ve etkili insanlar enflasyon düştü, YTL'ye geçtik, büyüme rakamında OECD birincisi olduk, borçlanmada vadeyi uzattık diyorlar ama tam dört yıldır evet tam dört yıldır işsiz ve gelirsiz olan %10'luk kesimin artık suç işlemeye başladığını da görüyorlar değil mi?

Bu kesimlerin hayatın çarkları altında nasıl ezildiklerini görmeleri için karar mercilerinde olanların da kendileri ya da yakınları mı öldürülmeli, kendileri ya da yakınları mı tecavüze uğramalı, ya da intihar etmeli?

Bugün ülke borçlarını çeviriyor. Vadeler uzadı. YTL'ye geçildi. Ancak toplumsal anlamda yapılabilecek fedakarlığın sonuna gelindi. Evet Türkiye sonunda Arjantin oldu. İnsanlar artık kaybedecek hiç bir şeyleri olmadığını gördükleri noktadalar. Artık onları ne yasa ne güvenlik güçleri durdurabiliyor. Eski bir emniyet müdürü insanların kendi güvenlik önlemlerini almaları gerektiğini söylüyor, büyük şehirlerde artık sokağa çıkmak cesaret işi haline geldi.

ATO başkanı ne diyor? Kredi kartı borçları affedilsin. Kim affedecek? Bankalar. Peki ne ile finanse edecekler? Ama intihar eden insanlardan da tahsilat yapamazlar öyle değil mi? Şimdi de kredi kartı sorunu bilançoları bozmayacak mı?

Arjantin olmak budur. Devletin ortadan kalkmasıdır. Bireye kendi güvenliğini kendin sağla, kendi hastalığını kendin tedavi et, kendi işsizlik sorununu kendin çöz ben sadece borç ödüyorum demektir Arjantin olmak.

Türk insanının en az %10'u resmi rakamlara göre dört yıldır bu konuda. İstihdam sorununa zamanında el atmayanlar, girişimcilik masalları okuyanlar gerçek fatura ellerine tutuşturulduğunda kaçacak delik arayacaklar. Bunun işaretleri de gelmeye başladı.

Evet sonunda Türkiye Arjantin oldu. Birikimlerin erimesi ile gecikmeli olarak toplumsal patlama yaşanıyor.

B. Altyapısı Hazırlanmadan Geçirilen AB Uyum Yasaları:

Ekonomik krizin ardından AB uyum yasaları da toplumsal cendereyi gevşetince suç patlaması için çok uygun bir ortam oluştu.

AB uyum yasalarına, insan haklarının genişletilmesine karşı değilim ama altyapısı hazırlanmadığı için hızlı tren kazasına benzer bir durum oluşacak diye endişem var. Polis teşkilatı, adli sistem ve toplumsal yapıdan oluşan mevcut raylar AB'nin geldiği aşamadaki bir insan hakları duyarlılığı trenini taşıyabilir mi bundan emin değilim.

Her şeyin bir maliyeti var. Hızlı tren isteniyorsa önce o treni taşıyacak rayların döşenmesi gerek. İnsan haklarında iyileşme ve AB'ye uyum isteniyorsa önce güvenlik ve adliye sistemi güçlendirecek, toplum ve bireyler bu yeni ortama hazırlanacak.

Korkarım ki bir kaç büyük üzücü olaydan sonra hızlı tren gibi bu insan hakları treni de seferden kaldırılmak zorunda kalacak ve bu kadar önemli ve gerekli bir gelişim potansiyeli baştan olumsuz bir uygulamayla uzun süre için rafa kaldırılacak.

İnsan hakları duyarlılığı şimdilik suçluların daha rahat suç işleyebilmesi şeklinde sonuç vermiş görünüyor. Genişletilen haklardan ilk önce onlar yararlandılar, daha cesur davranabiliyorlar. Elbette, ekonomik krizin yıkıcı etkileri sözkonusu. Bunu yukarıda işledim. Ancak kriz suç patlamasını mazur göstermez.

Zaten suistimal edilmeseydi özgürlükler kısıtlanmazdı. Türk toplumuna, hele hele ağır bir ekonomik kriz sonrasına birdenbire ve alıştırmadan taşıyamayacağı kadar bir özgürlük alanı tanındığı düşüncesindeyim. Bu özgürlüklerin suç yoluyla suistimaline kapı açacak ve belki de ilerde özgürlükler bu sefer de gerektiğinden fazla kısıtlanacak.

Suçta patlama hep olacağı söylenen, beklenen bir gelişme idi. Türkiye'de böyle şeyler olmaz denerek önemsenmedi, zamanında önlem alınmadı. Krizin üstüne gelen kanunlarda yapılan düzenlemeler de gerekli ortamı hazırladı. Hatta bu olayları Rahsan Ecevit kaynaklı affa ve idam cezasının kaldırılması gibi uygulamalara dayandırmak da mümkün. Gelinek noktada topluma ve bireyle verilen ek hakları yine toplum ve bireylerin tadında kullanabilmesi için gerekli önlemlerin alınması gerekiyor.

C. Çözüm Yolları:

Bu sorunun çok boyutu var:

1. Polislerin sayı ve teknolojik donanım olarak yetersizliği,
2. Yine polislerin ekonomik sorunları, çeşitli suç çeşitleri üzerinde yeterince uzmanlaşmamaları,
3. Ekonomik kriz ve işsizlik,
4. Adli mekanizmanın eksiklikleri,
5. Sivil toplumun güçsüzlüğü, toplumun duyarsızlığı ve bireylerin inisiyatif almayıp çözümü başkalarından beklemeleri.

Her boyutunun ayrı ayrı ele alınması ve acil yapılacak olanlarla zamana yayılmış olarak yapılacak olanların ayrıştırılması gerekiyor.

a. Emniyet Teşkilatının Sayıca Güçlendirilmesi:

Kısa vadede acilen yapılması gereken güvenlik personelinin sayısını hızla artırmak. Belki iki üç katına çıkarmak gerekebilir. Hem lise mezunları hem de üniversite mezunlarını alarak ve işe alma koşullarını da esneterek. Çünkü bu şekilde istihdam sorununun çözümüne de katkıda bulunmuş olacak. Ironik bir durum ama potansiyel olarak suça itilebilecek kesimlere iş imkanı sağlanarak o kesimler rahatlatılacaktır.

b. Emniyet ve Adliyenin Teknolojik Olarak Güçlendirilmesi:

Suç işleyenler teknolojinin imkanlarından sonuna kadar yararlanırken suçu önlemekle görevli olanlara da en azından bu imkanlar hatta daha fazlası verilmelidir. Bu anlamda Adli Tıp konusunda ülkeye çağ atlatacak DNA bankası gibi uygulamalar hızla hayata geçirilmelidir.

c. Kritik Noktalara Daimi Güvenlik Görevlileri Konmalı:

Suç işleyenler mağdurların kendilerini korumaktan aciz olacakları ve güvenlik güçlerinin zamanında yetişemeyecekleri yer ve zamanı bulma konusunda uzmanlaşmış olan kişilerdir. Güvenlik güçleri de suçun çokça işlendiği bu gibi yerler ve zamanlar konusunda yeni türden önlemler almaları gerekir. Bu açıdan kırmızı ışıklarda sürekli iki trafik memurunun ya da bir trafik devriye arabasının beklemesi örneğin o tür suçları azaltacaktır. Elbette bu teşkilatın personel ve araç olarak güçlendirilmesini gerektirir. Bu konuda tasarruf önlemleri dikkate alınmamak durumundadır. Bu tasarruf edilebilecek bir alan değildir. Hele bu noktadan sonra.

d. Özel Güvenlik Çalışanlarına Kanuni Statü Verilmeli:

Suçtaki patlamanın da etkisiyle özel güvenlik şirketlerinde ve eleman sayısında patlama meydana gelmiştir. Bu kişiler çok düzenli olmasa da güvenlik konusunda eğitim almış ve tecrübe kazanmış kişilerdir. Bu kişilerin eğitim süreci tamamlanmalı ve onlara emniyet teşkilatının görevlerine destek olacak şekilde görevler verilmelidir.

e. Mahalle, Site Sakinleri Kendi Önlemlerini Alabilmeli:

Bu da tartışılan ve gerekli bir önlem. Site ve mahalle sakinleri emniyet güçlerinin denetiminde olmak üzere kendi güvenlik birimlerini oluşturabilmeli ve bu kişilere silah da verilebilmelidir. Yine kişiler bulundurma ve koruma amaçlı silah edinebilmeliler.

f. Suçluyu Koruyan Düzenlemeler Değiştirilmeli:

Evine giren hırsız vurduğu için mağdur hapse girmemeli. Kanunlar suçluyu koruyan hükümlerden temizlenmeli. Bir kişinin evine giren kişinin zaten kendi kişisel haklarını bilerek tehlikeye attığı bilinmeli. Kişisel hak ve özgürlükler insanların mal, can, ırz emniyeti ve mesken masuniyetini ortadan kaldıracak ölçüde genişletilmemelidir.

g. Her Mahallede Bir Karakol ve Savcılık Kurulmalı:

Suçta çabuk müdahale edebilmek ve karakollardaki ve adliyelerdeki birikmeyi önlemek için her mahallede küçük bir karakoldan ve savcılıktan oluşabilecek birimler kurulmalı. Temel adli tıp araçları da bu birimde yer almalı. Bir anlamda bu birimler sağlık ocakları gibi küçük suçlarla mücadele etmeli. Daha büyük suçları ise daha merkezi ve daha gelişmiş birimlere yönlendirmeliler. Bir başka anlamda adli birimler ve emniyet birimleri mahalle düzeyine kadar örgütlenmeli ve sinir ağlarını geliştirmeli. Hatta site, apartman ve sokaklarda da gönüllü sorumlular atanmalı. Bunlar adliye ve emniyet çalışanlarına yardımcı olmalılar.

h. İstihdam Sorunu Çözölmeli ve Toplumsal Yaralar Sarılmalı:

Bütün bu yukarıda anlatılan önlemler akan kanın durdurulması için alınacak önlemler ve aslında sorunu gerçek anlamda çözmeyen önlemler. Asıl olarak suçu oluşturan ve besleyen bataklıkların kurutulması gerekmektedir. Bunun için de işsizlik oranının düşürölmesi, gelir dağılımındaki bozulmanın tersine döndürölmesi, işsizlik sigortasının yaygınlaştırılması, herkesin sağlık sigortası kapsamına alınması gibi önlemler alınmalı. Elbette, ekonomik istikrar programı uygulanırken bu tür önlemleri de almak kolay değil. Ancak, toplumsal anlamda dayanma sınırının aşıldığı artık iyiden iyiye görüldüğüne göre fedakarlığın topluma daha dengeli dağıtılması anlamında önlemler gereklidir.

Bunun için toplumun daha iyi durumda olan kesimlerine ek yükümlükler getirilip o kaynaklar toplumun ezilen kesimlerini rahatlatmak için kullanılabilir. Böyle o varlıklı kesimler de en azından kırmızı ışıktaki durduklarında boğazlarının kesilmeyeceğinden emin olabilirler. Aksi halde sahip oldukları ama bir kısmını toplumsal yardım anlamında kullanmaktan kaçındıkları zenginlikleri onlar için gittikçe daha büyük bir korku kaynağı olacaktır. Sorunun asıl çözümü buradadır ancak ilerlemenin en zor olduğu alan da budur.

Sonuç:

Hırsızlar, kapkaççılar, suç işleyenler son derece bilgili kişiler aslında. Kanunları, güvenlik teknolojilerini yakından izlemekteler. Gece suç işlemiyorlar örneğın cezası ağır diye. Aralarında haberleşip işbirliği de yapıyorlar. Bu açıdan bakıldığında suçluların emniyet güçlerini zor durumda bırakacak ve büyük şehirleri güvensiz hale getirecek kadar tecrübe, deneyim, donanım kazandıkları ve örgütlenmeye başladıkları anlaşılıyor.

Suç salgın hastalık gibi. Ya da suç yangın gibi. Büyümeden söndürölmezse alevler hepimizi yutar. Bu konuda kimseyi suçlamadan yapılması gerekenlerin yapılmaya bir an önce başlanması gerekiyor. "Yapılacak" sözü bile sorunu ciddiye almamanın ürünü. Şunlar yapıldı diye kamuoyunun önüne çıkmak gerekiyor. Artık "-cek, -cak" ekinin kullanılabilceğı aşama aşıldı. Sorun aciliyet kazandı. Açık ve yakın tehlike halini aldı. Ekonomik iyileşme, ülke güvenliği de dahil olmak üzere bütün diğer alanlara da sıçrayabilecek kadar vahim ve çok boyutlu bir sorunla karşı karşıyayız. Ülkemiz Latin Amerika ülkelerinde yaşanan türden bir toplumsal patlama ve suç patlaması aşamasına gelmiş bulunuyor.

O açıdan bu konuyu artık ciddiye alma zamanı geldi ve geçiyor. Çözümler bölümünde ele alındığı gibi yapılacak en acil iş güvenlik personelinin sayısını hızla iki hatta üç katına çıkarmak ve kanamayı yani suçu önlemek. Sonrasında ise suçun asıl kökenine yani ekonomik krizin ve işsizliğin toplumda yaptığı tahribata eğilmek gerekiyor. Bunlar yapılmadığında son aylarda yaşanan suç patlamasının durulmak bir yana ivme kazanacağı ve ülkeyi felç edeceğını görmek için kahin olmak gerekmiyor.

Hazırlayan:

Dr.Faruk Karaman

(Bu dokümanın telif hakları Dr.Faruk Karaman'a aittir. www.tech-strategy.org dışında izinsiz olarak yayınlanamaz. Alıntı yapmak istiyorsanız lütfen yazarla irtibata geçiniz)

Yazar Hakkında Bilgi:

1971 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesinde doğdu. 1987 yılında Kayseri Fen Lisesi'ni, 1993'te Boğaziçi Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi. 1997 yılında Marmara Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümü'nde MBA (İşletme Yüksek Lisansı), 2001'de yine aynı bölümde doktora derecesi aldı.

Körfez Yatırım, Deniz Yatırım, HSBC Midland Yatırım, Inter Yatırım gibi aracı kurumlarda araştırma bölümlerinde uzman ve ekonomist olarak çalıştı. Ayrıca Tikle YBS'de m-ticaret konusunda iş geliştirme projesi için Ericsson Crea-World'de bulundu, Crea-World projesine de destek verdi. 2000 yılından itibaren Yeditepe ve İstanbul Ticaret Üniversiteleri'nde lisans ve yüksek lisans seviyesinde e-Business (e-İş), e-Commerce (e-Ticaret), e-CRM (müşteri ilişkileri yönetimi), e-SCM (tedarik zinciri yönetimi) dersleri verdi. Halen Okan Üniversitesi'nde ders vermekte ayrıca bu konularda ve teknoloji stratejisi konusunda şirketlere danışmanlık yapmaktadır.

İlgilendiği konular proje finansmanı, risk sermayesi, futurizm, trendler, teknoloji stratejisidir. Dr. Faruk Karaman Türkiye'nin yüksek teknoloji üretim ihraç edebilmesini amaçlayan www.tech-strategy.org adresindeki teknoloji stratejisi platformunun kurucusudur

Bazı Teknoloji Stratejisi Grupları

<http://groups.yahoo.com/group/Bilisim-Internet>
<http://groups.yahoo.com/group/CRM-Society>
<http://groups.yahoo.com/group/BiotechnologyTurkey>
<http://groups.yahoo.com/group/CRM-Society>
<http://groups.yahoo.com/group/ERP-Turkey>
<http://groups.yahoo.com/group/Elektronik-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Finans-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/HighTechHR>
<http://groups.yahoo.com/group/Industrial-Design>
<http://groups.yahoo.com/group/Insaat-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/InsanKaynaklari-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Instanbul-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Kimya-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Makina-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/Nano-technology>
<http://groups.yahoo.com/group/SupplyChainTurkey>
<http://groups.yahoo.com/group/Tech-Strategy>
<http://groups.yahoo.com/group/TelecomTurkey>
<http://groups.yahoo.com/group/Tekstil-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/UcukFikir>
<http://groups.yahoo.com/group/Universiteler-Grubu>
<http://groups.yahoo.com/group/VentureCapitalTurkey>
<http://groups.yahoo.com/group/Yazilim-Grubu>

Diğer gruplarımızın listesine www.tech-strategy.org adresinden ulaşabilirsiniz.